

بررسی و مقایسه ارزیابی درونی گروه های آموزشی رشته پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی همدان

ناهید محمدی^۱، مرضیه حسینیان^۲، سید رضا برزو^۳، رویا امینی^{۱*}، ژیللا ساجدی^۲، افسر امید^۱، دکتر علی بیکمرادی^۲، دکتر فاطمه چراغی^۱، دکتر مسعود خداویسی^۲، دکتر مهناز خطیبان^۱، دکتر فرشید شمسایی^۱، عفت صادقیان^۲، دکتر امیر صادقی^۱، محمود صفری^۲، محسن صلواتی^۱، دکتر خدایار عشوندی^۱، غلامحسین فلاحتی^۳ نیا

۱- مرکز تحقیقات مراقبتهای مادر و کودک دانشگاه علوم پزشکی همدان

۲- عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی همدان

۳- مرکز تحقیقات مراقبت بیماریهای مزمن در منزل دانشگاه علوم پزشکی همدان

دریافت: ۹۱/۱۰/۱۴، پذیرش: ۹۱/۱۲/۲۷

چکیده:

مقدمه: ارزیابی فرایند سیستماتیک جمع آوری، آنالیز و تفسیر داده های حاصل از آن به منظور دستیابی به اهداف است. هدف از این مطالعه انجام و مقایسه ارزیابی درونی گروه های آموزشی رشته پرستاری در دانشکده پرستاری مامایی است. **روش کار:** این مطالعه توصیفی مقطعی در سال ۱۳۸۷ در گروه های آموزشی رشته پرستاری انجام شد. ابتدا داده ها توسط چک لیستهای مشاهده ای جمع آوری شده و وضعیت هر گروه در رابطه با استانداردهای نه گانه تعیین شد. نتایج با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ با تاکید بر آمارهای توصیفی و تحلیلی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. **یافته ها:** میانگین امتیاز ارزیابی درونی گروه پرستاری بهداشت جامعه (۸۷/۱۶)٪، گروه پرستاری داخلی جراحی (۸۶/۹۲)٪، گروه پرستاری کودکان (۸۴/۵۹)٪، گروه روان پرستاری و مدیریت (۸۹/۲۱)٪ بود. بالاترین نمره در گروه پرستاری بهداشت جامعه (۱۰۰)٪ مربوط به دوره های آموزشی و برنامه درسی و در گروه های پرستاری داخلی جراحی (۹۷/۶)٪، پرستاری کودکان (۹۵/۸)٪ و پرستاری (۹۸/۴)٪ مربوط به وظایف عضو هیئت علمی بود. کمترین امتیاز در هر چهار گروه مربوط به استانداردهای دانش آموختگان با میزان ۷۰/۶٪ - ۶۶/۵۳٪ بود. **نتیجه نهایی:** وضعیت گروه های پرستاری بهداشت جامعه، پرستاری داخلی جراحی، پرستاری کودکان و پرستاری روانی و مدیریت برحسب امتیازات حاصل در ارزیابی درونی مطلوب بود. لیکن هر چهار گروه مورد بررسی باید به استانداردهای دانش آموختگان توجه بیشتری داشته باشند.

کلید واژه ها: ارزیابی پرستاری / دانشکده های پرستاری / سنجش آموزش

مقدمه:

می پذیرد. ارزیابی درونی بخش تفکیک ناپذیر و اساسی از وظایف هر سازمان است، به ویژه سازمانی همچون وزارت بهداشت که هماهنگ کننده، برنامه ریز و مجری آموزش پزشکی و پیراپزشکی بوده و طیف گسترده ای از خدمات بهداشتی درمانی در کشور را پوشش می دهد (۲). ارزیابی درونی فرایند به تصویر کشیدن نظام دانشگاهی توسط

ارزشیابی آموزشی فعالیت رسمی است که برای تعیین کیفیت اثربخشی و ارزش یک برنامه، فرآیند، فرآورده و برنامه درسی بکار گرفته می شود و به افراد و مسئولین برنامه کمک می کند تا تصمیمات صحیح را اتخاذ نمایند (۱). فرآیند ارزیابی به دو صورت درونی و برونوی انجام

* نویسنده مسئول: رویا امینی، عضو مرکز تحقیقات مراقبتهای مادر و کودک دانشگاه علوم پزشکی همدان

خود می کنند (۳،۴). و در کاربرد مفهوم جدید ارزیابی در آموزش عالی رویکردهای ارزیابی درونی و برونی قابل توجه است. الگوی اعتبارسنجی متشکل از ارزیابی درونی و برونی است. تجربه دانشگاه های امریکایی در استفاده از این الگو چنان است که ارزیابی درونی به عنوان مقدمه ای برای اجرای ارزیابی بیرونی انجام می شود (۴).

تغییرات در دانشگاه ها از طریق تغییرات تدریجی در نگرش و طرز تلقی اعضای هیات علمی میسر خواهد بود. بنابراین، باید شیوه ای از ارزشیابی دانشگاهی را بکار گرفت که به کمک آن بتوان نظر هیات علمی را نسبت به ارتقای کیفیت جلب کرد و همکاری آنان را در این امر میسر ساخت. ارزیابی درونی رویکردی است که چنین نویدی را می دهد (۶-۴). در فرآیند اجرای ارزیابی درونی مواردی چون بهبود کیفیت سیستم آموزشی، کمک به خود تنظیمی، مشارکت اعضای هیات علمی در فعالیت های گروه و در راستا قرار دادن نظام دانشگاهی با نیازهای جامعه زمینه را برای ارتقاء کیفی نظام آموزشی فراهم می سازد. در فرآیند اجرای ارزیابی درونی گروه، فواید زیر حاصل می شود: اعضای هیات علمی گروه ۱- نقاط ضعف و قوت گروه را شناسایی می کنند. ۲- در صد رفع نقاط ضعف گروه بر می آیند. ۳- به نقش خود در ارتقای گروه پی می برند. ۴- فعالیت های آنها در گروه همگرا می شود. ۵- اعضای هیات علمی از تجارب یکدیگر استفاده میکنند. ۶- فرصت ابراز نظرات خود را پیدا می کنند. ۷- گروه های آموزشی در تصمیم گیریها قدرت بیشتری پیدا نموده و پیشرفت خود را به وضوح مشاهده نموده و پیگیری می نمایند (۷-۳).

طرح ارزیابی و اعتبارسنجی دانشگاه های علوم پزشکی، در سومین دوره پنج ساله توسعه ایران مورد تصویب قرار گرفته و در این راستا، اولین طرح وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ارزیابی درونی هدف محور و سپس ارزیابی بیرونی گروه های آموزشی دانشگاه های علوم پزشکی بر اساس ارزیابی درونی می باشد. برای اولین بار از سال ۱۳۷۵ ارزیابی درونی توسط شش گروه آموزشی تغذیه و بیوشیمی، روماتولوژی، دندانپزشکی (لثه) دانشگاه

خود اعضای نظام است. در ارزیابی درونی، اعضای گروه عملکرد خود را مورد قضاوت قرار داده و تعیین می کنند که در معیارهای جاری کیفیت در چه جایگاهی قرار دارند و در نهایت از نتایج حاصله به عنوان داده هائی برای برنامه ریزی در جهت ارتقاء فعالیت های آینده و بهبود کیفیت گروه استفاده می نمایند. ارزیابی درونی نه فقط برای تحلیل نقاط قوت و ضعف و ارائه پیشنهادات، بلکه برای اصلاح مشکلات و اجرای راه حل ها کارساز است. ارزیابی درونی با جمع آوری اطلاعات، تحلیل و بازخورد آن، پشتیبان تصمیم گیری های مدیریتی و مقدمه ای برای بهبود کیفیت است (۳). یونسکو کیفیت در آموزش عالی را به صورت مفهوم چند بعدی می داند که به میزان زیاد به وضعیت زمینه ای نظام دانشگاهی و رسالت آن بستگی دارد و به طور کلی می توان اظهار کرد که کیفیت یک نظام دانشگاهی با عملکرد شغلی دانش آموختگان، نتایج پژوهش های انجام شده و خدمات تخصصی در زمینه های مرتبط با اهداف دانشگاه، ارتباط مستقیم دارد (۴).

ارزیابی درونی گروه های آموزشی طرحی است برای بررسی روند فعالیت آموزشی گروه ها و با هدف ارتقاء کیفیت آموزشی و با رویکرد مبتنی بر هدف انجام می گیرد. این طرح، طی فرآیندی انجام می گیرد که منجر به قضاوت یا توصیه ها و پیشنهاداتی در خصوص بهبود کیفیت آموزش در گروه می شود. انجام این ارزیابی ها برای تمامی گروه های آموزشی الزامی بوده و پایه ای جهت انجام ارزیابی های بیرونی است که توسط سایر گروه های آموزشی دانشگاه و گروه های مرتبط در سایر دانشگاهها انجام می گیرد. در نهایت این جمع بندی ها اساس اعتبار بخشی دانشگاه ها به منظور تایید صلاحیت دانشگاه ها در روند توسعه آموزشی و بالادست در ارتباط با توسعه تحصیلات تکمیلی و تصویب رشته های جدید می گردد (۵،۴).

یکی از ضروریات پویایی نظام آموزشی ارزیابی است. به عبارت دیگر، عدم وجود فرآیند ارزیابی مستمر در نظام های آموزشی، موجب رکود آن ها می گردد. در این فرآیند عناصر نظام، به صورت خودآگاه، اقدام به ارزیابی مجموعه ی عناصر، فرآیندها و پیامدهای موجود در نظام

این مطالعه کلیه مدیران گروه های آموزشی پرستاری و اعضای هیئت علمی گروه مربوطه شرکت نموده و بر اساس نظر مشاور آمار از هر دوره حداقل ۵-۶ دانشجو بصورت تصادفی ساده انتخاب شدند. مراحل کار بدین گونه بود که در گام اول مدیران گروه های آموزشی و اعضای هیئت علمی با مفهوم کلی ارزیابی درونی آشنا شدند. سپس کمیته ارزیابی درونی متشکل از ریاست، معاونین، دبیر کمیته، مدیران گروه های آموزشی، اعضای هیئت علمی داوطلب و کارشناسان آموزشی ایجاد گردیده و توجیه اعضای کمیته توسط ریاست دانشکده و دبیر کمیته صورت پذیرفت. در گام بعدی با مشارکت کلیه اعضا، اهداف مورد تدوین قرار گرفتند. سپس عوامل و ملاک های ارزیابی (محاسبه وزن و ارزش هریک معیارها و در نهایت محاسبه نمره) مشخص شده و داده ها و همچنین ابزارهای مورد نیاز جهت جمع آوری داده ها تعیین گردیدند. در گام بعدی هر یک از گروهها به ارزیابی وضعیت خویش با توجه به معیارها و ابزارهای تعیین شده پرداخته و گزارش مقدماتی توسط هر یک از گروهها تهیه گردید. پس از طرح گزارش اولیه در کمیته و انجام اصلاحات گزارش نهایی تدوین گردید که مقرر شد در هر یک از گروهها به بحث درباره ی چگونگی ارتقای کیفیت آموزشی گروه پرداخته شود.

در این مطالعه ابزار گردآوری اطلاعات شامل ۴۴ پرسشنامه نظرسنجی (جهت هر گروه ۱۱ پرسشنامه) و ۴ چک لیست مشاهده ای بود. ابزار مذکور با توجه به استانداردهای فدراسیون جهانی آموزش پزشکی (WFME) تهیه و توسط کمیته ارزیابی درونی دانشکده مورد بازبینی قرار گرفت. جهت تعیین اعتبار علمی ابزار از روش اعتبار محتوی و به منظور برآورد پایایی ابزار از روش آزمون مجدد استفاده شد که با ضریب پایایی ۰/۸۵ پایایی ابزار مناسب تشخیص داده شد. استانداردهای نه گانه ابزار عبارت بودند از: (۱) رسالت و اهداف گروه (با ۱۲ معیار)، (۲) وظایف گروههای آموزشی دانشگاه و ساختار سازمانی و مدیریت گروه (با

تهران، پزشکی داخلی و زنان دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و گروه پزشکی داخلی دانشگاه علوم پزشکی کرمان شروع شد (۸). در رابطه با رشته پرستاری میتوان به ارزیابی درونی گروه آموزشی پرستاری کودکان در دانشگاه علوم پزشکی سمنان در سال ۱۳۸۱ اشاره نمود که سه دسته عوامل پشتیبانی، جایگاه سازمانی و فرآیند آموزش-یادگیری مد نظر قرار گرفته است (۹). همچنین گروه پرستاری داخلی جراحی دانشگاه مذکور جهت سنجش ارزیابی درونی گروه از الگوی ارزشیابی تسهیل تصمیم گیری سیپ (CIPP) در سه بعد درون داد، فرآیند و برونداد نظام آموزشی، استفاده نموده و وضعیت گروه رضایت بخش توصیف شده است (۱۰).

از مطالعات دیگر می توان به مطالعه پارسا یکتا و همکاران در سال ۱۳۸۴ اشاره نمود که به ارزیابی درونی دوره کارشناسی ارشد رشته پرستاری، مامایی و دکتری پرستاری پرداخته شده و در هشت حوزه مدیریت و سازماندهی، هیئت علمی، فراگیران، نیروی انسانی، پشتیبانی فضاهای آموزشی و تجهیزات، دوره ها و برنامه آموزشی، فرآیند تدریس و یادگیری و رضایت دانش آموختگان بررسی لازم انجام شده است (۱۱).

با عنایت به سرعت تغییر و تحول و رشد و توسعه برنامه های آموزشی و لزوم بازبینی این برنامه ها و با توجه به اهمیت ارزشیابی درونی در ارتقاء بهبود کیفیت آموزش دانشجویان و ارتقاء سطح علمی دانشکده پرستاری و مامایی بر آن شدیم تا فرآیند ارزیابی درونی را در گروه های پرستاری دانشکده انجام داده تا با بهره گیری از نتایج آن، شاهد پیشرفت و اعتلای گروه های آموزشی و دانشکده پرستاری و مامایی همدان باشیم.

روش کار:

این پژوهش یک مطالعه مقطعی از نوع توصیفی بود. جامعه مورد پژوهش دانشجویان، کارشناسان، مدیران گروه های آموزشی پرستاری [پرستاری بهداشت جامعه، پرستاری داخلی جراحی، پرستاری کودکان، پرستاری (شامل پرستاری روانی و مدیریت پرستاری)] و اعضای هیئت علمی دانشکده پرستاری مامایی همدان بودند. در

جدول ۱: وضعیت ارزیابی درونی گروه پرستاری بهداشت جامعه دانشگاه علوم پزشکی همدان برحسب نمره کسب شده از

معیار های ۹ گانه ارزیابی

ردیف	استانداردهای مورد بررسی	حداکثر نمره	درصد	وضعیت
۱	رسالت و اهداف گروه	۲۶/۲۲	۸۷/۴	مطلوب
۲	وظایف گروههای آموزشی؛ ساختار سازمانی و مدیریت دانشگاه	۲۸/۴۸	۹۴/۹	مطلوب
۳	وظایف عضو هیئت علمی دانشگاه؛ اعضاء هیئت علمی گروه	۲۸/۷۵	۹۵/۸	مطلوب
۴	دانشجویان	۲۵/۰۳	۸۳/۴	مطلوب
۵	فرآیند تدریس و یادگیری	۲۷/۷	۹۲/۳	مطلوب
۶	دوره های آموزشی و برنامه درسی	۳۰	۱۰۰	مطلوب
۷	پژوهش	۲۵/۹۲	۸۶/۴	مطلوب
۸	امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی	۲۳/۱۲	۷۷/۰۶	مطلوب
۹	استانداردهای دانش آموختگان	۲۰/۱۶	۶۷/۲	نسبتا مطلوب

گروه پرستاری داخلی جراحی در مجموع با کسب نمره ۲۳۲/۶۸ (۸۶/۹۲٪) از حداکثر ۲۷۰ نمره در وضعیت مطلوب قرار داشت. بیشترین نمره معادل ۲۹/۲۸ نمره (۹۷/۶٪) مربوط به استانداردهای وظایف عضو هیئت علمی و کمترین نمره معادل ۱۹/۹۶ (۶۶/۵۳٪) مربوط به استانداردهای دانش آموختگان بوده است (جدول ۲).

جدول ۲: وضعیت ارزیابی درونی گروه پرستاری داخلی جراحی دانشگاه علوم پزشکی همدان برحسب نمره کسب شده از

معیار های ۹ گانه ارزیابی

ردیف	استانداردهای مورد بررسی	حداکثر نمره	درصد	وضعیت
۱	رسالت و اهداف گروه	۲۶/۲۲	۸۷/۴	مطلوب
۲	وظایف گروههای آموزشی؛ ساختار سازمانی و مدیریت دانشگاه	۲۸/۳۲	۹۴/۴	مطلوب
۳	وظایف عضو هیئت علمی دانشگاه؛ اعضاء هیئت علمی گروه	۲۹/۲۸	۹۷/۶	مطلوب
۴	دانشجویان	۲۶/۸۴	۸۹/۴۶	مطلوب
۵	فرآیند تدریس و یادگیری	۲۷/۷۱	۹۲/۳۶	مطلوب
۶	دوره های آموزشی و برنامه درسی	۲۷/۱۸	۹۰/۶	مطلوب
۷	پژوهش	۲۴/۹۵	۸۳/۱۶	مطلوب
۸	امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی	۲۶/۲۲	۸۰/۸	مطلوب
۹	استانداردهای دانش آموختگان	۱۹/۹۶	۶۶/۵۳	نسبتا مطلوب

گروه پرستاری کودکان در مجموع با کسب نمره ۲۲۷/۶۵ (۸۴/۵۹٪) از حداکثر ۲۷۰ نمره در وضعیت مطلوب قرار داشت. بیشترین نمره معادل ۲۸/۷۵ (۹۵/۸٪) مربوط به استانداردهای وظایف عضو هیئت علمی و کمترین

۱۶ معیار)، (۳) وظایف عضو هیئت علمی دانشگاه و اعضای هیئت علمی گروه (با ۱۹ معیار)، (۴) استانداردهای دانشجویان (با ۱۵ معیار)، (۵) فرآیند تدریس و یادگیری (با ۲۰ معیار)، (۶) دوره های آموزشی و برنامه درسی (با ۱۳ معیار)، (۷) استانداردهای پژوهش (با ۱۲ معیار)، (۸) امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی (با ۱۵ معیار) و (۹) استانداردهای دانش آموختگان (با ۳ معیار). پرسشنامه نظر سنجی شامل گویه های تدوین شده و گزینه ها از نوع بسته، باز و چند جوابی و چک لیست ثبت مستندات دارای ۱۴۹ معیار برای هر گروه آموزشی بود. نمرات کسب شده در سه طیف زیر نسبت به حداکثر نمرات رتبه بندی شد:

الف- بیش از ۷۵٪: حداکثر نمره مطلوب
ب- بین ۷۵٪ - ۵۰٪: حداکثر نمره نسبتا مطلوب
ج- کمتر از ۵۰٪: حداکثر نمره غیرمطلوب
و سه طیف، مطلوب، نسبتا مطلوب و غیر مطلوب با نمره های ۳ و ۲ و ۱ بعنوان استاندارد برای هر شاخص مورد استفاده قرار گرفت که با محاسبه وزن و ارزش مربوط به هر شاخص، حداکثر نمره کسب شده ۳۰ نمره و حداقل نمره کسب شده ۱۰ نمره بود.

اطلاعات جمع آوری شده، وارد نرم افزار آماری SPSS شده و با استفاده از آمارهای توصیفی (توزیع فراوانی، تعیین میانگین و انحراف معیار) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها:

نتایج مربوط به ارزیابی گروه های آموزشی پرستاری دانشکده پرستاری مامایی در جداول ۱ تا ۴ خلاصه گردیده است.

نتایج نشان داد گروه پرستاری بهداشت جامعه در مجموع با کسب نمره ۲۳۲/۷ (۸۷/۱۶٪) از حداکثر ۲۷۰ نمره در وضعیت مطلوبی قرار دارد. بیشترین نمره معادل ۳۰ نمره (۱۰۰٪) مربوط به استانداردهای دوره های آموزشی برنامه درسی و کمترین نمره معادل ۲۰/۱۶ (۶۷/۲٪) مربوط به استانداردهای دانش آموختگان بوده است (جدول ۱).

نمره معادل ۲۱/۱۸ (۶/۷۰٪) مربوط به استانداردهای دانش آموختگان بود (جدول ۳).

بحث:

آموزش عالی پزشکی به طور اخص طی بیست سال گذشته از نظر کمی به طور قابل ملاحظه ای توسعه یافته است اما ارتقاء کیفیت آن مستلزم استفاده از ارزیابی درونی و بیرونی است (۱۲). این مطالعه با هدف انجام و مقایسه ارزیابی درونی در گروه های آموزش پرستاری در دانشکده پرستاری مامایی همدان انجام شد.

نتایج این پژوهش نشان داد هر چهار گروه در ۸ استاندارد از استانداردهای نه گانه مورد بررسی دارای وضعیت مطلوب بودند و فقط در حیطه استانداردهای دانش آموختگان گروه پرستاری بهداشت جامعه با امتیاز (۶۷/۲٪)، پرستاری داخلی جراحی با امتیاز (۶۶/۵۳٪)، پرستاری کودکان (۷۰/۶٪) و گروه پرستاری (۶۶/۵۳٪) در وضعیت نسبتاً مطلوب بودند.

هم چنین یافته ها نشان داد که در مجموع گروه های پرستاری بهداشت جامعه، پرستاری داخلی جراحی، پرستاری کودکان و پرستاری دانشگاه علوم پزشکی همدان از حداکثر امتیاز ارزیابی درونی که ۲۷۰ میباشد، میانگین امتیاز ۲۳۳/۷ (۸۶/۹۷٪) را کسب نموده و بدین ترتیب طبق امتیاز دهی ارزیابی درونی در وضعیت مطلوب قرار می گیرند. در حالیکه میانگین کل نتایج ارزیابی درونی گروه سم شناسی و دارو ساری دانشگاه علوم پزشکی تهران ۷۱/۶٪ یعنی بسیار خوب تحلیل شده است (۷).

هم چنین نتایج ارزیابی گروه های پرستاری بهداشت جامعه، پرستاری داخلی جراحی، پرستاری کودکان و پرستاری دانشگاه علوم پزشکی همدان در استانداردهای نه گانه ارزیابی درونی نشان داد که میانگین امتیاز کسب شده در رسالت و اهداف دانشکده ۲۶/۰۵ (۸۷/۴۳٪)، وظایف گروههای آموزشی؛ ساختار سازمانی و مدیریت دانشگاه ۲۸/۴۳ (۹۴/۷۶٪)، وظایف عضو هیئت علمی دانشگاه؛ اعضای هیئت علمی گروه ۲۹/۱۴ (۹۷/۱۳٪)، دانشجویان ۲۵/۸۷ (۸۶/۲۴٪)، فرآیند تدریس و یادگیری ۲۷/۲۵ (۹۰/۸۲٪)، دوره های آموزشی و برنامه درسی ۲۸/۳۶ (۹۴/۵۴٪)، پژوهش ۲۵/۴۸ (۸۴/۹۳٪)، امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی ۲۵/۳۸ (۸۴/۶٪) و

جدول ۳: وضعیت ارزیابی درونی گروه پرستاری کودکان دانشگاه علوم پزشکی همدان برحسب نمره کسب شده از معیار های ۹ گانه ارزیابی درونی

ردیف استانداردهای مورد بررسی	حداکثر نمره	درصد	وضعیت
۱ رسالت و اهداف گروه	۲۵/۲۲	۸۴/۰۶	مطلوب
۲ وظایف گروههای آموزشی؛ ساختار سازمانی و مدیریت دانشگاه	۲۸/۴۸	۹۴/۹۳	مطلوب
۳ وظایف عضو هیئت علمی دانشگاه؛ اعضای هیئت علمی گروه	۲۸/۷۵	۹۵/۸	مطلوب
۴ دانشجویان	۲۳/۹۴	۷۹/۸	مطلوب
۵ فرآیند تدریس و یادگیری	۲۴	۸۰	مطلوب
۶ دوره های آموزشی و برنامه درسی	۲۷/۸۳	۹۵/۳۶	مطلوب
۷ پژوهش	۲۴/۸۹	۸۲/۹۶	مطلوب
۸ امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی	۲۳/۳۶	۷۷/۸۶	مطلوب
۹ استانداردهای دانش آموختگان	۲۱/۱۸	۷۰/۶	نسبتاً مطلوب

گروه پرستاری در مجموع با کسب نمره ۲۴۱/۰۴ (۸۹/۲۱٪) از حداکثر ۲۷۰ نمره در وضعیت مطلوب قرار داشت. بیشترین نمره معادل ۲۹/۵۳ (۹۸/۴٪) مربوط به استانداردهای وظایف عضو هیئت علمی و کمترین نمره معادل ۱۹/۹۶ (۶۶/۵۳٪) مربوط به استانداردهای دانش آموختگان بود (جدول ۴).

جدول ۴: وضعیت ارزیابی درونی گروه پرستاری (مدیریت پرستاری و پرستاری روانی) دانشگاه علوم پزشکی همدان برحسب نمره کسب شده از معیار های ۹ گانه ارزیابی درونی

ردیف استانداردهای مورد بررسی	حداکثر نمره	درصد	وضعیت
۱ رسالت و اهداف گروه	۲۶/۲۲	۸۷/۴	مطلوب
۲ وظایف گروههای آموزشی؛ ساختار سازمانی و مدیریت دانشگاه	۲۸/۶۶	۹۵/۵	مطلوب
۳ وظایف عضو هیئت علمی دانشگاه؛ اعضای هیئت علمی گروه	۲۹/۵۳	۹۸/۴	مطلوب
۴ دانشجویان	۲۵/۷۴	۸۵/۵	مطلوب
۵ فرآیند تدریس و یادگیری	۲۸/۶۶	۹۵/۵۳	مطلوب
۶ دوره های آموزشی و برنامه درسی	۲۷/۸۳	۹۲/۷۶	مطلوب
۷ پژوهش	۲۷/۲۶	۹۱/۲	مطلوب
۸ امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی	۲۷/۱۸	۹۰/۶	مطلوب
۹ استانداردهای دانش آموختگان	۱۹/۹۶	۶۶/۵۳	نسبتاً مطلوب

مندی دانش آموختگان صورت گرفت که بر اساس الگوی SWOTs وضعیت گروه های آموزشی مذکور بسیار خوب تشخیص داده شد. ابزار مورد استفاده در این مطالعه تقریباً "مشابه ابزار مورد استفاده در دانشکده پرستاری مامایی بوده است و با توجه به وجود دوره های تحصیلات تکمیلی در دانشکده پرستاری مامایی همدان، می توان در برنامه ریزی آینده به ارزیابی دوره های ذکر شده نیز پرداخت. که با توجه به تعداد کمتر دانشجویان اختصاص بودجه های آموزشی بیشتر، احتمالاً نتیجه ارزیابی درونی نسبت به دوره های کارشناسی بالاتر (بسیار مطلوب) خواهد شد.

نتیجه نهایی:

بایستی تلاش های جمعی وسیعی در زمینه افزایش استانداردهای دانش آموختگان با تاکید بر سه زمینه برنامه عملیاتی آموزش مداوم فارغ التحصیلان، پشتیبانی مؤثر دانشگاه از آموزش مداوم جامعه پرستاری و مامایی و متناسب بودن برنامه های آموزش مداوم با نیازهای آموزشی جامعه پرستاری و مامایی صورت پذیرد. همچنین ارزیابی مستمر به شناسایی نقاط قوت و ضعف گروه کمک نموده و در جهت ارتقاء کیفیت آموزشی گروه نقش به سزایی خواهد داشت.

سپاسگزاری:

پژوهشگران لازم می دانند از کلیه مسئولین و دست اندرکاران و همچنین دانشجویان گرامی که در اجرای پژوهش همکاری نموده اند تشکر و قدردانی نمایند.

این پژوهش به ۸۶۱۰۲۵۱۴۲۳۴۲ مورخ ۸۶/۱۰/۲۵

در معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی همدان به تصویب رسیده است

منابع:

1. Bazargan A , Mirkamali SM , Naderi A . [Report of internal evaluation of management and planning educational group : Sanjesh Organization & Ministry of Science, Research and Technology Reports] .Tehran : Sanjesh publication , 2007 : 3-4 . (Persian)
2. Bazargan A . [Educational evaluation: Concepts, Patterns , Operational process] . Tehran : Samt , 2002 :1-29. (Persian)
3. Rahbar N, et al. [Evaluation of Gynecology and

استانداردهای دانش آموختگان ۲۰/۱۴ (۶۷/۱۴٪) بود. نتایج ارزیابی درونی گروه شنوایی شناسی دانشکده توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی تهران نشان داد که ساختار سازمانی و مدیریت ۸۷/۳۱ درصد، دوره های آموزشی و برنامه های درسی ۸۳/۵۸ درصد، فرآیند تدریس و یادگیری ۸۰/۲۶ درصد، دانشجویان ۶۸/۶ درصد، فضاها و تجهیزات ۷۲/۱۱ درصد، دانش آموختگان ۷۲/۰۳ درصد، هیات علمی ۷۲/۱۱ درصد و پژوهش ۷۰/۴ درصد را بدست آورد (۱۳). مقایسه نتایج ارزیابی درونی گروه های هدف پرستاری دانشگاه علوم پزشکی همدان با گروه شنوایی شناسی دانشکده توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی تهران نشان می دهد که گروههای پرستاری دانشگاه علوم پزشکی همدان در ابعاد ساختار سازمانی و مدیریت دانشگاه، دوره های آموزشی و برنامه های درسی، وظایف عضو هیئت علمی دانشگاه، دانشجویان، فرآیند تدریس و یادگیری، پژوهش، امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی امتیاز بالاتری داشته در حالیکه در استاندارد دانش آموختگان گروه شنوایی شناسی دانشکده توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی تهران امتیاز بالاتری کسب نموده است (۱۴).

در تحقیق Farzianpour و همکاران که طی سالهای ۱۳۸۳ لغایت ۱۳۸۵ جهت ارزیابی ۹ گروه آموزش علوم پایه و ۶ گروه آموزش بالینی در دانشگاه علوم پزشکی تهران در هشت حوزه بر اساس الگوی SWOTs انجام شد، وضعیت گروه های آموزشی با کسب امتیاز ۷۱/۱ - ۷۰/۹ نسبتاً "مطلوب تشخیص داده شد (۱۵). در حالی که در دانشکده پرستاری مامایی همدان مجموع امتیازات در حد مطلوب تشخیص داده شد. همچنین در مطالعه پارسا یکتا و همکاران ارزیابی درونی جهت دو دوره از دانشجویان کارشناسی ارشد پرستاری و مامایی و یک دوره از دانشجویان دوره دکتری پرستاری در سال ۱۳۸۴ انجام شد. در این مطالعه ارزیابی در هشت حوزه مدیریت و سازماندهی، هیات علمی، فراگیران، نیروی انسانی و پشتیبانی، فضای آموزشی، پژوهشی، آزمایشگاهی و تشخیصی، دوره ها، برنامه های آموزشی، فرآیند تدریس و یادگیری و رضایت

- Obstetrics Department : Semnan University of Medical Sciences in 2002] . Semnan Univ Med Sci J 2003;5(4):27. (Persian)
4. Bazargan A. [Evaluation of education quality improvement in higher education with emphasis on medical education]. Tehran : Ministry of Health and Medical Education Secretariat monitoring and evaluation and development of medical sciences universities 1996:7.(Persian)
 5. Bazargan A. [USB internal evaluation of its application in the continuous improvement of quality of higher education]. J Res Plan Higher Education 1995 ; No. 3 and 4 : 5. (Persian)
 6. Husseini F, et al. [International standards WFME LCME accreditation standards and basic medical education in the United States]. Tehran: Department of Health and Medical Education. Council Secretariat monitoring and evaluation and development of universities of medical sciences 2000 : 1.(Persian)
 7. Bazargan A, Fath Abadi J. [Continuous internal evaluation to improve the quality of teaching in the universities of medical sciences]. 2001:1-25. (Persian)
 8. Einollahi B, Javadiav F, Rabanikhah F, Nakhchi EG, Ashtiani MM. [Reorientation of educational deputy of ministry of health and medical education in accreditation and evaluation]. J Med Educ 2004; 4(2): 59-65. (Persian)
 9. Fakhr M, Ahadi F. [Internal evaluation of pediatric nursing group in Semnan university]. J Semnan Univ Med Sci 2003;5(4):15-17. (Persian)
 10. Saberian M , Asgari M , Asadi A , Nobahar M , Atashnafas E , Raisdana A. [A model for internal evaluation of nursing universities]. J Semnan Univ Med Sci 2003;5(4):12-14.(Persian)
 11. Parsayecta Z, Soleimani N, Monjamed Z, Farzianpour F, Eshraghian M. [Internal evaluation at Tehran university of medical sciences]. Hayat 2005 ; 11(24 , 25) : 71-78. (Persian)
 12. Zarin Abadi H, Karimi A. [The role in improving the performance evaluation of higher education and universities]. Proceeding of the National Performance Management Conference 2005 : 35. (Persian)
 13. Sadaghi M , Farzianpour F , Adel Qhahramam M , Mohammadkhani Q , Fattahi J, Farahani S, et al. [Internal evaluation of Audiology department, Faculty of Rehabilitation, Tehran University of Medical Sciences]. Acad J Tehran Univ 2007 ; 16(1) : 1-9. (Persian)
 14. Farzianpour F, Sharifzadeh M , Sharifian S , Khanjani H , Safari A . [Internal evaluation of audiology department, faculty of rehabilitation, Tehran university of medical sciences]. Kerman: Proceedings of the Eighth National Conference on Medical Education March 2007:18-23. (Persian)
 15. Farzianpour F, Sedighi MA, Eshraghian MR , Zinalo AA , Khanjani H, Safari M. [Internal evaluation of basic and clinical groups at Tehran University of Medical Sciences]. Kerman: Proceedings of the Eighth National Conference on Medical Education March 2007:27-35. (Persian)

Original Article

The Comparison of Internal Evaluation of 4 Nursing Departments in Nursing and Midwifery Faculty of Hamedan University of Medical Sciences

N. Mohamadi, M.Sc.¹ ; M. Hasanian, M.Sc.²; S.R. Borzou, M.Sc.³; R. Amini, M.Sc.^{1*}
Zh. Sajedi, M.Sc.²; A. Omid, M.Sc.¹; A. Beigmoradi, Ph.D.³; F. Cheraghi, Ph.D.¹
M. Khodaveisi, Ph.D.³; M. Khatiban, Ph.D.¹; F. Shamsaie, Ph.D.¹; E. Sadegian, M.Sc.²
A. Sadeghi, Ph.D.¹; M. Safari, M.Sc.²; M. Salavati, M.Sc.¹; Kh. Oshvandi, Ph.D.¹;
Gh. Falahinia, M.Sc.³

1- Mother & Child Care Research Center, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran.

2- Instructor , School of Nursing& Midwifery Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran.

3- Chronic Diseases (Home Care) Research Center, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadam, Iran.

Received: 3.1.2013

Accepted: 17.3.2013

Abstract

Background: Assessment is the process of systematic collection, analysis and interpretation of data to achieve the goals. The purpose of this study was to evaluate and compare the quality of educational activities of departments of nursing and midwifery faculty of Hamadan University of medical sciences.

Methods: This cross-sectional study was done in 2009 at the faculty of nursing and midwifery of Hamadan to internally assess the educational status of four departments.. Data was gathered by checklists and questionnaires which based on nine standards. Status of each group in relation standards was detected. We used descriptive and analytical tests and data was processed by SPSS 16 software.

Results: The mean score of community health nursing department was 87.16%, medical surgical nursing department was 86.92%, pediatric nursing department and management and psychiatric nursing department were 84.59% and 89.21% respectively . The highest score of community health nursing department (%100) was for the standards of courses and curriculum. The highest scores of medical surgical nursing department (97.6%), pediatric nursing department (95.8%) and management and psychiatric nursing department (98.4%) were for the faculty members' duties. In all four departments, the lowest score was associated with the standards of graduates (66.53%-70.6%).

Conclusion: Status of the studied departments (community health nursing , medical surgical nursing , pediatric nursing and management & psychiatric nursing) in terms of scores gathered on internal assessment was good. However the standards of graduates need more attention in all four departments.

Keywords: Educational Measurement / Nursing Assessment / Schools Nursing

* Corresponding Author : R. Amini, Department of Nursing, Mother & Child Care Research Center Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran. Tel: 0811-8380150 , E-mail: r.amini@umsha.ac.ir